

Prawo karne wykonawcze

*Wykonywanie środków karnych
I kary ograniczenia wolności*

rok akademicki 2024/2025

dr Aleksandra Polak-
Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Wykonywanie środków karnych

Bardzo ważną rolę w polityce karnej odgrywają środki karne

- ▶ W nowym ujęciu środki karne obejmują przede wszystkim zakazy, nakazy i obowiązki, ale także świadczenie pieniężne oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości
- ▶ Odmiennym środkiem karnym jest pozbawienie praw publicznych - jest to kara pozbawiająca wielu honorów, stopni wojskowych i praw obywatelskich związanych z wyborami do władz państwowych i samorządowych, jak też udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz piastowaniu funkcji w organach państwowych
- ▶ Zakazy mają na celu zapobieżenie dalszemu popełnieniu przestępstw tego samego rodzaju lub zbliżonego do czynu zabronionego, za który nastąpiło skazanie.
- ▶ Orzeczenie niektórych zakazów może być szczególnie dolegliwe dla sprawcy, np. Zakazu prowadzenia pojazdów lub wykonywania określonego zawodu - np. w [przypadku zawodu lekarza - po 5 latach traci prawo do wykonywania zawodu](#)

Wykonywanie środków karnych

Środki karne

Mogą mieć charakter:

- ▶ kompensacyjny (np. świadczenie pieniężne),
- ▶ represyjny (np. pozbawienie praw publicznych),
- ▶ a także prewencyjny (np. zakaz prowadzenia pojazdów, obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach)

Wykonywanie środków karnych

Wykaz środków karnych (art. 39 k.k.):

Mogą mieć charakter:

- ▶ Pozbawienie praw publicznych,
- ▶ Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej,
- ▶ Zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi,
- ▶ Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu,
- ▶ Zakaz wstępu na imprezę masową,
- ▶ Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych,
- ▶ Zakaz prowadzenia pojazdów,
- ▶ Nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- ▶ Świadczenie pieniężne,
- ▶ Podanie wyroku do publicznej wiadomości.

Wykonywanie środków karnych

► Środek karny może być orzekany w różnych wariantach, tj.:

- **samoistnie** – kiedy sąd odstąpi od wymierzenia kary,
- **kumulatywnie** – kiedy sąd orzeka środek karny obok kary,
- **przy stosowaniu środków zabezpieczających** – wówczas środki karne orzekane są tytułem środka zabezpieczającego,
- **przy stosowaniu środków probacyjnych**

Ciekawostka: Czym się różni kara grzywny od środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego?

- **Świadczenie pieniężne to nie kara**, jest to środek karny. **Grzywna** - czyli kara - uiszczana jest na rzecz Skarbu Państwa, a świadczenie pieniężne na rzecz jakiegoś pokrzywdzonego, osoby uprawnionej, stowarzyszenia.
- **Wpis do KRK**- jeśli grzywna jest orzekana za przestępstwo to podlega wpisowi do KRK. Skazanie to ulega jednak zatarciu po roku od dnia jej uiszczenia.
- **Jeżeli świadczenie pieniężne zostało orzeczone samoistnie** - nie podlega wpisowi.
- Zarówno kara grzywny jak i świadczenie pieniężne **według decyzji ramowej UE 2005/214/WSiSW** - należą do „kar o charakterze pieniężnym”

Wykonywanie środków karnych

Podstawowe zasady dotyczące wykonywania środków karnych:

- ▶ Okresy obowiązywania środków karnych są zróżnicowane w zależności od ich rodzaju, co zostało określone w art. 43 k.k.
- ▶ Najkrótszy czas trwania środków karnych to rok
- ▶ W przypadku niektórych przestępstw popełnionych ponownie zakaz może być orzeczony dożywotnio (np. przestępstwa przeciwko wolności seksualnej na szkodę małoletniego)
- ▶ W przypadku zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak też nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym sąd przesyła odpis wyroku jednostce Policji i odpowiedniemu organowi administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego właściwemu dla miejsca pobytu skazanego

Wykonywanie środków karnych

Podstawowe zasady dotyczące wykonywania środków karnych:

- ▶ Innowacją w wykonywaniu środków karnych (nakazów, zakazów) jest też możliwość ich kontroli w systemie dozoru elektronicznego (art. 173b k.k.w.)
- ▶ Środki karne wykonywane w systemie dozoru, wykonywane są jako dozór zbliżeniowy lub mobilny.
- ▶ Czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem - powierza się sądowemu kuratorowi zawodowemu

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Zakaz prowadzenia pojazdów

▶ Jego wykonanie polega na :

1. przesłaniu odpisu wyroku odpowiedniemu organowi administracji rządowej lub
2. właściwemu miejscowo organowi samorządu terytorialnego - do wydziału komunikacji, który cofa uprawnienia do ich prowadzenia i nie może ich wydać w czasie obowiązywania zakazu

Jeżeli skazany wykonuje zawodowo czynności związane z prowadzeniem pojazdów, o orzeczeniu sąd zawiadamia ponadto bezzwłocznie pracodawcę, u którego skazany jest zatrudniony.

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Zakaz prowadzenia pojazdów

- ▶ Organ, do którego przesłano orzeczenie zawierające zakaz prowadzenia pojazdów, zobowiązany jest cofnąć uprawnienia do ich prowadzenia w orzeczonego zakresie oraz nie może wydać tych uprawnień w okresie obowiązywania zakazu.

Zakaz prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową

- ▶ Jeżeli zakaz prowadzenia pojazdów był wykonywany przez okres co najmniej połowy orzeczonego wymiaru, a w przypadku zakazu prowadzenia pojazdów orzeczonego na podstawie art. 42 § 3 lub 4 k.k. (*zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów orzeczonego dożywotnio w przypadku popełnienia np, wypadku ze skutkiem śmiertelnym w stanie nietrzeźwości*) przez okres co najmniej 10 lat, sąd może orzec o dalszym wykonywaniu tego środka karnego **w postaci zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową.**

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

***Zakaz zajmowania określonego stanowiska lub wykonywania określonego zawodu,
zakaz prowadzenie określonej działalności gospodarczej***

- ▶ Odpis wyroku sąd przesyła właściwemu organowi administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz pracodawcy lub instytucji, w której skazany zajmuje objęte zakazem stanowisko lub wykonuje zawód
- ▶ Podobne powiadomienia sąd przesyła również do organów administracji w przypadku zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej
- ▶ Jeśli skazany w związku z wykonywanym zawodem należy do zrzeszenia zawodowego, stowarzyszenia, związku lub cechu albo innej organizacji gospodarczej sąd zawiadamia je o orzeczeniu takiego zakazu

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Pozbawienie praw publicznych

- ▶ Sąd powiadamia o tym orzeczeniu odpowiedni organ : administracji publicznej (właściwy w sprawach uczestnictwa w wyborach), kancelarię Prezydenta RP (właściwą w sprawach orderów i tytułów honorowych), organy i instytucje (właściwe w sprawach pełnionych funkcji objętych utratą), organy właściwe w sprawach obrony Ojczyzny (w zakresie dotyczącym stopnia wojskowego)

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Świadczenie pieniężne

- ▶ Sąd przesyła tytuł egzekucyjny pokrzywdzonym lub osobie uprawnionej
- ▶ W egzekucji świadczenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego

Przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji - należności z tytułu obowiązku naprawienia szkody, nawiązki lub świadczenia pieniężnego podlegają zaspokojeniu w kolejności przewidzianej dla należności wierzycieli, którzy prowadzili egzekucję, według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ze względu na rodzaj należności podlegają zaspokojeniu w kolejności wyższej.

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Podanie wyroku do publicznej wiadomości

- ▶ Ma na celu najczęściej naprawienie szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu przestępstwem (najczęściej pomówienie), ale może też oddziaływać profilaktycznie na innych, ponieważ sprawca przestępstwa został skazany na określoną karę
- ▶ Sposób podania wyroku do publicznej wiadomości określa sąd, jeśli wcześniej nie uczyniono tego w wyroku
- ▶ Ogłoszenie wyroku może nastąpić na piśmie (w czasopiśmie, lub w inny sposób np. w komunikacie podanym przez określoną stację telewizyjną lub radiową - co ciekawe koszt komunikatu obciąża wówczas skazanego)
- ▶ Dowód wykonania tego obowiązku pozostawia się w aktach sprawy

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Podanie wyroku do publicznej wiadomości

- ▶ Ma na celu najczęściej naprawienie szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu przestępstwem (najczęściej pomówienie), ale może też oddziaływać profilaktycznie na innych, ponieważ sprawca przestępstwa został skazany na określoną karę
- ▶ Sposób podania wyroku do publicznej wiadomości określa sąd, jeśli wcześniej nie uczyniono tego w wyroku
- ▶ Ogłoszenie wyroku może nastąpić na piśmie (w czasopiśmie, lub w inny sposób np. w komunikacie podanym przez określoną stację telewizyjną lub radiową - co ciekawe koszt komunikatu obciąża wówczas skazanego)

Jeżeli sposób podania wyroku do publicznej wiadomości nie został określony w wyroku, sąd może orzec o podaniu wyroku do publicznej wiadomości przez umieszczenie odpisu wyroku lub wyciągu z wyroku, ze wzmianką o prawomocności, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej sądu.

- ▶ Dowód wykonania tego obowiązku pozostawia się w aktach sprawy

Najważniejsze czynności w wykonywaniu środków karnych

Podsumowanie:

- ▶ W piśmiennictwie wskazuje się, że w przyszłości środki karne i kompensacyjne, zwłaszcza orzekane samoistnie, powinny odgrywać większą rolę niż do tej pory
- ▶ Świadczenie pieniężne, nawiazka, naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem - mają charakter ekonomiczny

Prawo karne wykonawcze
zajęcia nr 5

Kara ograniczenia wolności

rok akademicki 2024/2025

Aleksandra Polak-Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Kara ograniczenia wolności

Wprowadzenie:

- ▶ Jest to kara nieizolacyjną
- ▶ Orzekana w wymiarze od miesiąca do 2 lat
- ▶ Została wymieniona w Kodeksie karnym na drugim miejscu- prymat kar wolnościowych przed karami izolacyjnymi
 - ➔ Występuje zarówno w Kodeksie karnym, jak i w Kodeksie wykroczeń oraz Kodeksie karnym skarbowym
 - ➔ Jej wykonywanie zostało uregulowane w Kodeksie karnym wykonawczym, a także Kodeksie karnym
 - ➔ W Polsce po raz pierwszy wprowadzona przez Kodeks karny z 1969 r.
 - ➔ Nie jest dopuszczalne warunkowe zawieszenie wykonania kary ograniczenia wolności

Cele kary ograniczenia wolności

▶ **Art. 53 kkw:**

- **§1** Wykonanie kary ograniczenia wolności ma na celu wzbudzenie w skazanym woli kształtowania jego społecznie pożądaných postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego.
- **§2** Skazany ma obowiązek sumiennie wykonywać ciążące na nim obowiązki, a w miejscu pracy lub pobytu przestrzegać ustalonych zasad zachowania, porządku i dyscypliny.

▶ **Kara ograniczenia wolności zawiera w sobie wszystkie elementy kary:**

- spełnia cel retrybucyjny
- spełnia cele prewencyjne
- jest wolna od wad kary pozbawienia wolności

Miejsce wykonywania

MIEJSCE WYKONYWANIA: Karę ograniczenia wolności wykonuje się w miejscu stałego pobytu lub zatrudnienia skazanego albo w niewielkiej odległości od tego miejsca, chyba że ważne względy przemawiają za wykonaniem kary w innym miejscu.

Szczególne względy winny być ustalane ad casum, ze względu na: okoliczności związane z osobą skazanego lub towarzyszące konkretnej sprawie (m.in. prośba skazanego, jego szczególne umiejętności, konieczność wynagrodzenia społeczności lokalnej wyrządzonej szkody)

► W przypadku orzeczenia kary ograniczenia wolności w stosunku do:

1. żołnierza innej służby niż zasadnicza miejsce pełnienia przez niego czynnej służby wojskowej (co do zasady będzie to jednostka macierzysta skazanego)
2. żołnierza zasadniczej służby wojskowej – wydzielona jednostka wojskowa

Nadzór i kontrola nad karą ograniczenia wolności

NADZÓR NAD WYKONYWANIEM KARY OGRANICZENIA WOLNOŚCI: oraz orzekanie w sprawach dotyczących wykonania tej kary **należą do SĄDU REJONOWEGO, w którego okręgu kara jest lub ma być wykonywana-**

- ▶ szczególna właściwość sądu, stanowiącą wyjątek od zasady wyrażonej w art. 3 § 1 k.k.w. Stosownie do niej, sądem właściwym w odniesieniu do kary ograniczenia wolności jest zawsze sąd rejonowy, bez względu na to, czy kara orzeczona została w wyroku wydanym przez sąd rejonowy czy okręgowy.

3§1 kkw Sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

CZYNNOŚCI ZWIĄZANE Z ORGANIZOWANIEM I KONTROLOWANIEM WYKONYWANIA KARY OGRANICZENIA WOLNOŚCI: oraz obowiązków nałożonych na skazanego odbywającego tę karę **wykonuje sądowy kurator zawodowy.** Przepisy o dozorcze i kuratorze sądowym stosuje się odpowiednio.

Skierowanie orzeczenia do wykonania

- ▶ W celu wykonania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne sąd
 - ▶ **przesyła odpis orzeczenia właściwemu sądowemu kuratorowi zawodowemu.**
- ▶ Jeżeli w stosunku do skazanego zatrudnionego, zamiast obowiązku wykonywania wskazanej pracy, orzeczono potrącanie określonej części wynagrodzenia za pracę,
 - ▶ **sąd przesyła odpis orzeczenia zakładowi pracy zatrudniającemu skazanego**, podając jednocześnie, na czyją rzecz mają być dokonywane potrącenia i dokąd powinny być wpłacane, a nadto wskazując, z jakich składników wynagrodzenia za pracę i w jaki sposób należy ich dokonywać.

Rozpoczęcie odbywania kary ograniczenia wolności

- ▶ Rozpoczęcie odbywania kary w formie pracy nieodpłatnej, kontrolowanej pracy następuje **w dniu, w którym skazany przystąpił do wykonywania wskazanej pracy.**
- ▶ Rozpoczęcie odbywania kary w formie potrącenia z wynagrodzenia następuje
 - ▶ **w pierwszym dniu okresu, w którym dokonuje się potrącenia skazanemu z wynagrodzenia za pracę.**
- ▶ Wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne może odbywać się także w dni ustawowo wolne od pracy i dni wolne od pracy u danego podmiotu, na rzecz którego jest ona wykonywana.

Granice kary ograniczenia wolności

- ▶ Kara ograniczenia wolności trwa **najkrócej miesiąc, najdłużej 2 lata**; wymierza się ją w miesiącach i latach.

Kara ograniczenia wolności polega na:

- ➡ obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne;
- ➡ potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd.
- ✓ Obowiązki i potrącenie, o których mowa w § 1a, orzeka się łącznie lub osobno.

- ▶ Wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne z art 39 pkt 7 lub obowiązki, o których mowa w art. 72 kk tj:

1. Łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej,
2. Wykonywania pracy zarobkowej, do nauki lub przygotowania się do zawodu,
3. Powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
4. Poddania się terapii uzależnień,
5. Poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji,
6. Uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
7. Powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
8. Powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do
9. pokrzywdzonego lub innych osób,
10. Opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,

Rygory kary ograniczenia wolności

(art. 34 kk)

W czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany:

- ▶ **Nie może** bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu;
- ▶ **Ma obowiązek** udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.
- ▶ w przypadku zastosowania potrącenia wynagrodzenia za pracę - w okresie, na jaki zostało orzeczone potrącenie, skazany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy,
- ▶ ma obowiązek sumiennie wykonywać ciążące na nim obowiązki, a w miejscu pracy lub pobytu przestrzegać ustalonych zasad zachowania, porządku i dyscypliny

Wyjaśnienia dot. przebiegu odbywania kary -art. 60 KKW

- ▶ Sąd, a także sądowy kurator zawodowy mogą w każdym czasie żądać od skazanego wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary ograniczenia wolności i w tym celu wzywać skazanego do osobistego stawiennictwa
 - ➔ środek o charakterze kontrolnym, umożliwiający uzyskanie informacji w ww. kwestii od samego skazanego i służący prawidłowemu wykonaniu kary.
 - ➔ Informacje uzyskane tą drogą można poddać weryfikacji na podstawie danych z innych źródeł i w razie konieczności podjąć niezbędne czynności wobec skazanego.
 - ➔ Ich cel winien być również postrzegany w szerszym kontekście celów wykonania kary ograniczenia wolności. Kontakt skazanego z sądem lub kuratorem winien prowadzić do wzbudzenia w skazanym woli kształtowania społecznie pożądanых postaw:

Wyjaśnienia dot. przebiegu odbywania kary -art. 60 KKW

▶ **Treść wyjaśnień - może dotyczyć:**

- ➔ wszystkich elementów kary, tak wynikających z mocy prawa, jak i z orzeczenia sądu;
- ➔ sytuacji życiowej skazanego

▶ daje możliwość lepszego poznania osoby i warunków życia skazanego, co pozwala na indywidualizację kary na etapie jej wykonania poprzez modyfikację orzeczenia na podstawie art. 61 KKW, czy podjęcie decyzji w przedmiocie przedterminowego zwolnienia od reszty kary na mocy art. 83 KK

Kara ograniczenia wolności

Modyfikacja orzeczenia wykonywania kary:

- ▶ Sąd może w tym czasie ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wcześniej nałożone
- ▶ To samo dotyczy zmniejszenia liczby godzin w miesiącu lub wysokości miesięcznych potrąceń z wynagrodzenia za pracę
- ▶ Przesłanką uzasadniającą modyfikację obowiązków lub zmianą liczby godzin albo wysokości miesięcznych potrąceń **są względy wychowawcze lub stan zdrowia skazanego**
- ▶ Do modyfikacji obowiązków może dochodzić wielokrotnie w toku wykonywania kary (zmiana obowiązków orzeczonych wyrokiem jak i postanowieniem)

Art. 61 [Zmiana obowiązków]

§ 1. Jeżeli względy wychowawcze **lub stan zdrowia skazanego** za tym przemawiają, sąd może w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki, o których mowa w art. 34 § 3 Kodeksu karnego, albo od wykonania tych obowiązków zwolnić

Rola sądowego kuratora zawodowego

- ➔ Czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności oraz obowiązków nałożonych na skazanego odbywającego tę karę wykonuje sądowy kurator zawodowy.
- ➔ *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu i trybu wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych z dnia 13 czerwca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 969) - Rozdział 3: Wykonywanie kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej.*

Wnioski sądowego kuratora zawodowego

Art. 66 kkw

- ▶ **PODSTAWA: art. 66 § 1 KKW w zw. z § 30 WykObowKurSprKWR** (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu i trybu wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych z dnia 13 czerwca 2016 r)
- ▶ **Kurator zawodowy jako organ wykonujący czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności występuje do sądu ze stosownym wnioskiem, w szczególności o:**
 - zmniejszenie liczby godzin pracy w miesiącu;
 - zmianę formy wykonywania kary;
 - orzeczenie kary zastępczej;
 - zwolnienie od reszty kary;
 - ustanowienie, rozszerzenie lub zmianę obowiązków albo o zwolnienie od wykonania obowiązków.
- ▶ Przepis rozporządzenia wymienia **przyczyny wystąpienia z wnioskiem**, wskazując na:
 - względy wychowawcze;
 - zachowanie skazanego podczas wykonywania kary;
 - potrzebę dyscyplinowania skazanego;
 - inne okoliczności związane z przebiegiem wykonywania kary ograniczenia wolności (np. podjęcie zatrudnienia przez skazanego, podjęcie nauki uzasadniająca zmniejszenie liczby godzin).

Kolizja

➔ W razie orzeczenia wobec skazanego kary pozbawienia wolności oraz *kary ograniczenia wolności* na podstawie [art. 37b](#) lub [art. 87 § 2](#) Kodeksu karnego, *karę ograniczenia wolności* kieruje się do wykonania w pierwszej kolejności tylko wówczas, gdy zachodzą przeszkody prawne do niezwłocznego wykonania kary pozbawienia wolności.

➔ **§ 1aa.** Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, **a przestępstwo jest zagrożone zarówno karą ograniczenia wolności**, jak i karą pozbawienia wolności, karę ograniczenia wolności wymierza się w wysokości nie niższej od:

2 miesięcy – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku;

3 miesięcy – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat;

4 miesięcy – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata.”;

Nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne

- ▶ Jest wykonywana w wymiarze **od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.**
- ▶ Właściwy wójt, burmistrz lub prezydent miasta, zwani dalej "właściwym organem gminy",
 - ➔ wyznacza miejsca, w których może być wykonywana nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne;
 - ➔ Praca może być także wykonywana na rzecz instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną, za ich zgodą.

Nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne - art. 56 KKW

- ▶ Wydatki związane z ubezpieczeniem następstw nieszczęśliwych wypadków skazanych, wykonujących nieodpłatną, kontrolowaną pracę na cele społeczne oraz pracę społecznie użyteczną, ponosi Skarb Państwa

Moment rozpoczęcia wykonywania k.o.w. w formie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne

- art. 57a kkw

- ▶ w dniu, w którym skazany przystąpił do wykonywania wskazanej pracy;
 - ➔ **faktyczne przystąpienie skazanego do wykonywania wskazanej pracy, a nie termin określony przez kuratora.**
 - ➔ W praktyce nierzadkie bywają przypadki, w których skazany stawia się do wykonania kary po terminie określonym przez kuratora, przystępując wówczas do wykonywania wskazanej pracy. W okolicznościach tych, o ile skazanego dopuszczono do wykonywania kary, termin rozpoczęcia jej odbywania nie będzie zbieżny z terminem określonym w decyzji kuratora wydanej w trybie art. 57 § 1 KKW. **Do kuratora** organizującego i kontrolującego wykonanie kary należy wówczas **ocena powodów i wagi opóźnienia celem stwierdzenia ewentualnego uchylania się** skazanego od wykonania kary i wystąpienia do sądu z odpowiednim wnioskiem, bądź poprzestaniu na działaniach dyscyplinujących skazanego.
- ▶ wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne może odbywać się także w dni ustawowo wolne od pracy i dni wolne od pracy u danego podmiotu, na rzecz którego jest ona wykonywana.

Nowy art. 63c kkw

Rozliczenie godzin nieodpłatnej, kontrolowanej pracy w innych okresach niż miesięczny

➡ Z ważnych względów, w szczególności uzasadnionych wykonywaną przez skazanego pracą zarobkową lub stanem zdrowia, **kurator zawodowy, na wniosek skazanego**, jednokrotnie podczas wykonywania kary ograniczenia wolności **może wydać decyzję o ustaleniu rozliczenia godzin nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w innych okresach niż miesięczny na czas** nie dłuższy niż 6 miesięcy, nie przekraczając okresu orzeczonej kary ani orzeczonej łącznej liczby godzin wykonywanej pracy w tym okresie.

- **Odn. pracy zarobkowej**- w sytuacji np. czasowego zwiększenia obowiązków zawodowych skazanego, podjęcia dodatkowego zatrudnienia czy prac sezonowych;
- **Odn. stanu zdrowia**- chodzi o stan zdrowia skazanego; przy czym chodzi o stan, który nie uniemożliwia skazanemu wykonywania kary ograniczenia wolności

Obowiązki zakładu pracy

- ➔ Właściwy organ gminy informuje sądowego kuratora zawodowego o wyznaczonych dla skazanych miejscach pracy, rodzaju pracy oraz osobach odpowiedzialnych za organizowanie pracy i kontrolowanie jej przebiegu.
- ➔ Ww. osoby obowiązane są do niezwłocznego informowania sądowego kuratora zawodowego o istotnych okolicznościach dotyczących przebiegu pracy i zachowania się skazanego, **a w szczególności o:**

- terminie rozpoczęcia i zakończenia pracy,
- liczbie godzin przepracowanych przez skazanego,
- rodzaju wykonywanej przez niego pracy,
- niezgłoszeniu się do pracy,
- niepodjęciu przydzielonej pracy,
- przeszkodzie uniemożliwiającej wykonanie pracy,
- opuszczeniu pracy bez usprawiedliwienia,
- każdym przypadku niesumiennego wykonywania pracy oraz uporczywego nieprzestrzegania ustalonego porządku i dyscypliny pracy.

Potrącenie z wynagrodzenia na cel wskazany przez sąd

Wykonywana na cel społeczny wskazany przez sąd

- Wysokość potrącenia: **od 10 % do 25 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym**
- Możliwość orzeczenia jedynie w stosunku do osoby zatrudnionej
- Skazany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy
- Potrącenia dokonuje się od kwoty wynagrodzenia netto
- Każdorazowo od potrąceń wolna jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne i zaliczki na podatek dochodowy

Potrącenie z wynagrodzenia na cel wskazany przez sąd

- ➔ Sąd przesyła odpis orzeczenia zakładowi pracy zatrudniającemu skazanego, podając jednocześnie, na czyją rzecz mają być dokonywane potrącenia i dokąd powinny być wpłacane, a nadto wskazując, z jakich składników wynagrodzenia za pracę i w jaki sposób należy ich dokonywać.
- ➔ Wypłacając wynagrodzenie skazanemu, potrąca się określoną w orzeczeniu część wynagrodzenia i bezzwłocznie przekazuje potrąconą kwotę stosownie do otrzymanych wskazań, zawiadamiając o tym sąd.
- ➔ Koszty związane z przekazywaniem tych kwot odlicza się od dokonywanych potrąceń.

Rozpoczęcie odbywania kary w ww. formie następuje w pierwszym dniu okresu, w którym dokonuje się potrącenia skazanemu z wynagrodzenia za pracę.

Zmiana formy wykonywania

k.o.w. - art. 63a KKW

**Zmiana może nastąpić przed przystąpieniem do wykonania kary,
jak i w jej trakcie.**

Cel regulacji:

- dostosowanie się do zmian pogłębiających się na rynku pracy - rozwiązanie stosunku pracy ze skazanym przez pracodawcę, likwidacja zakładu pracy, a z drugiej strony, nawiązanie stosunku pracy przez skazanego czy podjęcie dodatkowego zatrudnienia mogą stanowić podstawę zmiany formy obowiązku pracy w ramach kary ograniczenia wolności;
- uniknięcie zarządzenia wykonania kar zastępczych
- wprowadzenie takiej możliwości czyni tę karę bardziej elastyczną i pozwala na uniknięcie zarządzenia zastępczej kary pozbawienia wolności
- dopuszczalna jest zmiana nieopłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne na potrącenie z części wynagrodzenia za pracę i odwrotnie

Zmiana formy wykonywania

k.o.w. - art. 63a KKW

**Zmiana może nastąpić przed przystąpieniem do wykonania kary,
jak i w jej trakcie.**

Dokonując zmiany formy obowiązku wykonywania pracy, sąd. przyjmuje następujące kryteria:

20 godzin pracy na cele społeczne jest równoważne **10% wynagrodzenia** za pracę;

- praca na cele społeczne nie może przekroczyć 40 godzin w stosunku miesięcznym.

Sądem właściwym do dokonania omawianej zmiany jest sąd rejonowy, w którego okręgu kara jest lub ma być wykonywana (art. 55 § 1 KKW). Dotyczy to również sytuacji, w której kara ograniczenia wolności orzeczona została przez sąd okręgowy.

- Rozstrzygnięcie zapada na posiedzeniu sądu bez udziału stron (*arg. ex art. 22 § 1 KKW*).
- Postępowanie inicjuje sąd z urzędu, na wniosek prokuratora, skazanego albo jego obrońcy (art. 19 § 1 KKW), a także wniosek kuratora sądowego (art. 66 KKW).
- Na postanowienie w przedmiocie zmiany formy obowiązku pracy przysługuje zażalenie

Zastępcza kara pozbawienia wolności - art.

65 KKW

Przesłanki:

- ➔ **Obligatoryjne:** skazany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności
- ➔ **Fakultatywne:** skazany uchyla się od świadczenia pieniężnego lub orzeczonych obowiązków
- ➔ W razie gdy skazany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania

1 DZIEŃ ZASTĘPCZEJ KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

=

2 DNI KARY OGRANICZENIA WOLNOŚCI

- ➔ Jeżeli ustawa nie przewiduje za dane przestępstwo kary pozbawienia wolności, górna granica zastępczej kary pozbawienia wolności nie może przekroczyć 6 miesięcy.
- ➔ W posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, sądowy kurator zawodowy, skazany oraz jego obrońca.
- ➔ Na postanowienie w przedmiocie kary zastępczej przysługuje zażalenie.

Kara zastępcza pozbawienia

wolności - art. 65 KKW

„Uchylenie się”:

- ➔ **Wg. Sądu Najwyższego** zachowanie skazanego, które jest wyrazem jego negatywnego stosunku do tej kary (...), a więc wynika ze złej woli, nie zaś z innych przyczyn – obiektywnych lub nawet przez niego zawinionych

Wstrzymanie wykonania kary zastępczej –

art. 65a KKW

- ➔ **Przesłanka:** gdy skazany oświadczy na piśmie, że podejmie odbywanie kary ograniczenia wolności i podda się rygorom z nią związanym;
- ➔ wstrzymanie następuje do czasu wykonania orzeczonej kary ograniczenia wolności.
- ➔ Jeżeli skazany ponownie uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności.
- ➔ Niedopuszczalne jest ponowne wstrzymanie wykonania tej samej zastępczej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 65a § 1 KKW.

Wcześniejsze zwolnienie z wykonania reszty kary

- art. 83 KK w zw. z art. 66 KKW

Sąd może zwolnić od reszty kary, uznając ją za wykonaną, skazanego na karę ograniczenia wolności, który:

- odbył przynajmniej połowę orzeczonej kary,
 - przestrzegał porządku prawnego,
 - wykonał nałożone na niego obowiązki, orzeczone środki karne, środki kompensacyjne i przepadek.
- ➔ Wniosku skazanego lub jego obrońcy o zwolnienie od reszty kary ograniczenia wolności złożonego przed upływem 3 miesięcy od wydania poprzedniego postanowienia w tym przedmiocie nie rozpoznaje się aż do upływu tego okresu.
- ➔ W wypadku zwolnienia skazanego od odbycia reszty kary ograniczenia wolności sądowy kurator zawodowy zawiadamia o tym zakład pracy, placówkę, instytucję lub organizację, w której skazany odbywał karę.

***Zaliczenie okresu rzeczywistego
pozbawienia wolności w sprawie -
art. 63 KK***

**Na poczet orzeczonej kary zalicza się okres rzeczywistego
pozbawienia wolności w sprawie, zaokrąglając w górę do
pełnego dnia ->**

1 DZIEŃ ZASTĘPCZEJ KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

=

2 DNI KARY OGRANICZENIA WOLNOŚCI

- ➔ Wniosku skazanego lub jego obrońcy o zwolnienie od reszty kary ograniczenia wolności złożonego przed upływem 3 miesięcy od wydania poprzedniego postanowienia w tym przedmiocie nie rozpoznaje się aż do upływu tego okresu.

Odroczenie wykonywania kary ograniczenia wolności

Art. 62 k.k.w.

- ▶ **Fakultatywnie:** jeżeli jej natychmiastowe wykonanie pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki (np. w razie choroby, nieprzewidywalnej katastrofy - powodzi lub pożaru)
- ▶ **Obligatoryjnie:** sąd odracza wykonanie kary ograniczenia wolności w razie powołania skazanego do czynnej służby wojskowej, do czasu ukończenia tej służby

Sąd może odwołać odroczenie wykonania kary ograniczenia wolności w razie:

1. ustania przyczyny, dla której zostało udzielone, lub
2. w wypadku, gdy skazany nie korzysta z odroczenia kary zgodnie z celem, w jakim zostało udzielone,
3. albo rażąco narusza porządek prawny.

- Na postanowienie w przedmiocie odroczenia oraz odwołania odroczenia wykonania kary ograniczenia wolności przysługuje zażalenie.

Przerwa w wykonywaniu kary ograniczenia wolności

Art. 63 k.k.w.

- ▶ **Fakultatywnie:** Sąd może udzielić przerwy w odbywaniu kary ograniczenia wolności do roku jeżeli dalsze wykonywanie kary ograniczenia wolności pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki
- ▶ **Obligatoryjnie:** Jeżeli stan zdrowia skazanego uniemożliwia wykonanie kary ograniczenia wolności do czasu ustania przeszkody

Sąd może odwołać przerwę w wykonaniu kary ograniczenia wolności w razie:

1. ustania przyczyny, dla której została udzielona, lub
2. w wypadku, gdy skazany nie korzysta z przerwy w wykonywaniu kary zgodnie z celem, w jakim została udzielona,
3. albo rażąco narusza porządek prawny.

- Na postanowienie w przedmiocie przerwy oraz odwołania przerwy w wykonaniu kary ograniczenia wolności przysługuje zażalenie.

Orzeczenie o uznaniu kary za wykonaną

Art. 64 k.k.w.

- ▶ W razie niewykonania pełnego wymiaru pracy albo niedokonania całości potrąceń z wynagrodzenia za pracę lub niewykonania innych obowiązków sąd orzeka o tym, czy i w jakim zakresie karę tę uznać za wykonaną ze względu na osiągnięte cele kary
- ▶ Jeśli ustawa przewiduje zaliczenie dotychczas wykonanej kary ograniczenia wolności na poczet innej kary, sąd orzeka o tym, jaki okres kary ograniczenia wolności podlega zaliczeniu, biorąc pod uwagę zakres wykonania obowiązków i potrąceń oraz czas, który upłynął od rozpoczęcia odbywania kary w określonej formie
- ▶ Na postanowienie w przedmiocie zaliczenia okresu dotychczas wykonanej kary ograniczenia wolności podlegającej zaliczeniu na poczet innej kary, przysługuje zażalenie

Kara łączona (mieszana)

Art. 64 k.k.w.

Kara ograniczenia wolności może być orzekana za przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5 lub nawet surowszą, w przypadku kary łączonej (mieszanej)

- ▶ Polski ustawodawca zdaje się wysuwać na pierwszy plan nie karę grzywny, lecz karę ograniczenia wolności w polskim porządku prawnym
- ▶ Kara krótkotrwałego pozbawienia wolności, po której następuje kara ograniczenia wolności (do 3 lub 6 miesięcy)
- ▶ Ma stanowić substytut kar pozbawienia wolności również za poważniejsze przestępstwa, zagrożone sankcją nawet do 10 lat
- ▶ Krótkotrwałe pozbawienie wolności ma oddziaływać na skazanego, realizując cele prewencji specjalnej, tj. przez jej dolegliwość
- ▶ Niemniej jednak wykonywanie poprzedzające kary krótkiego pozbawienia wolności w systemie wspólnego odbywania kary z innymi osadzonymi może być bardzo szkodliwe